

НІКСОН І СТІВЕНСОН ПУБЛІЧНО ОБГОВОРЮ- ЮТЬ СПРАВУ „МЕК- КАРТИЗМУ”

НИКСОН ТВЕРДИТЬ, ЩО ТІЛЬКИ АНЗЕНГАВЕР —
ВИЗНАНИЙ, ПРОВІДНИЙ РЕСПУБЛІКАНЦЬ; СТИ-
ВЕНСОН КРИТИКУЄ УРЯД, АЛЕ НЕ ПОДАЄ СВОЄ
ВЛАСНИХ ПЛАНІВ; ВІН ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НИКСОН У
СВОЇХ ПРОМОВІХ ТВЕРДИТЬ, ЩО І МЕККАРТІ
ПРОМОВЛЯЄ ВІД РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Вашингтон. — Віце-президент Річард М. Ніксон, промовляючи в тому самому часі і через ті самі ораторії, через які попередньої суботи промовляв бувший демократичний кандидат на президента Адлей Стівенсон, заявив, що тільки президент Айзенгавер — загально визнаний голова Республіканської Партії, а не сенатор Джозеф МакКарті, як говорив Стівенсон. Ніксон заявив, що Стівенсон критикує теперішній республіканський уряд, але не допас своїх пливів, як треба вести внутрішню та зовнішню політику ЗСДА. В справі сенатора Мек Карті Ніксон сказав, що його методи ведення слідства проти запідозрених у комуністичній особі причиняють більше шкоди як користі, бо прихильники комунізму твердять, що ці методи МакКарті нечесні і несправедливі. Сенатор Мек Карті деколи обвинувачує в комунізмі невинних людей, а дійсні шкідники борються проти всякого слідства, покликаючись на помилки Мек Карті. Ніксон ще називав імені МакКарті, але з його промови ясно було, що він виступав проти сенатора з Високого суду. Після промови Ніксона МакКарті заявив журналістам, що він не дає жадного пояснення в цій справі, але підкреслює, що а комуністичні, які не є держателлями, не можна боротися по держателськи. Стівенсон відповів на промову віцепрезидента Ніксона, що це була б добра назва для всіх, якщо б дійсно провід Айзенгавера такий мудрий, як про це говорив віце-президент Ніксон, і якби він не був дійсно з ніким поділений. Стівенсон заявив у своїй відповіді Ніксонowi, що промова віце-президента тільки ствердила його твердження, що МакКарті має великий голос в Республіканській Партії. Стівенсон твердив, що хоч Ніксон і заявив, що дійсним провідником республіканської партії є президент Айзенгавер, крайовий комітет республіканців і надалі послугуватись МакКарті як речником своєї партії. Республіканці — казав Стівенсон — все ще думають, що формула МакКарті, як виграти найближчі вибори — найкраща. Стівенсон повторив свої обвинувачення на адресу республіканців щодо занедбання державної оборони, а також повторив свої попередні слова, що уряд збільшує число осіб, звільнених з урядових становищ під закликом комунізму. Стівенсон сказав, що він хотів би наразі знати, скільки дійсних комуністів в уряді Айзенгавера звільнено із урядових становищ. Направду, сказав він, дійсна єдиність народу не може стати з сніної віри з одну бажану партію чи особу, а тому потрібно „чесна інформація“ про всі дії уряду, щоб американський народ міг спокійно дивитися в свою майбутність”.

Уряд планує розпочати боротьбу з господарською кризою

Вашингтон. — Уряд має вже готовий план і негайно починас боротьбу зі зростом безробіття, як тільки визнає, що ця боротьба коштує потрібна, щоб не допустити до більшої господарської кризи. Урядова акція мала б початися з організації публічних робіт. Департамент торгівлі повідомив в кінці минулого тижня, що безробіття зросло в лютому на понад пів мільйона осіб в порівнянні з січнем, і кількість безробітних становить тепер 3,671,000. Еміль Ріф, голова Комітету "Господарської Політики Конгресу Індустріальних Робітників, залузі, що це с "гамба" для Америки мати таке велике число безробітних, і домагався, щоб уряд негайно стримав дальший зріст безробіття. Уряд погоджується з тим, що публічні роботи стримають зріст безробіття, але почне їх здійснювати аж тоді, коли виявиться, що немає іншого виходу з теперішнього положення. Стійкові легіслятури також повинні розпочати боротьбу з безробіттям, і то разом з місцевими уладами. Уряд переконаний, що його бюджетова і податкова політика йде в тому напрямку, щоб не допустити до збільшення безробіття, бо вона має на меті збільшити купівельну спроможність широких верств населення.

Кеннан вандидуватиме на конгресмена

Йорк, Па. — Джордж Ф. Кеннан, бувший американський амбасадор в СРСР і теперішній професор Принстонського університету, заявив, що він готовий кандидувати на конгресмена в 19 округу в Пенсильванії, якщо не мусять змагатися за свою кандидатуру на правиборах 18 травня ц. р. Кеннан кандидував би від Демократичної Партії. Досі вже два демократи заявили свою згоду кандидувати в цей виборчий округ, а ще мав би виступити третій демократ, так що з Кеннаном, на правиборах аж чотирі особи змагалися б за цю кандидатуру. Але демократичні провідники в цей округ і заявили, що вони приготувлятьте грунт під кандидатуру Кеннана. 15 безрешення можна зголошувати кандидатуру, але якщо ще й інші демократи зголосили свої кандидатури в цей округ, то Кеннан скористав би з стейтвого закону і тиждень пізніше відкликав би свою кандидатуру.

В АМЕРИЦІ

● У деяких містах стейт Нью Йорку в Нью Джерсі-при допомозі літаків шукають руду. Літаки устакановлюють прилади, які негайно реагують, коли в терені, над яким літаки перелітають, знаходиться уря.

● **В Гаїтені** заповнюють посади в суді, центр якого розташований у місті Порт-о-Прінсіп, а зона Тихого океану. Жерта у людей, а також матеріальної шкоди, не було.

● **Комісія видалити** у Палаті Реєстрації ухвалила асиг-

● Аргентинський президент Хуан Д. Перон погодився виплатити американським фільмовим фірмам 500,000 доларів, які

ПОЧАЛАСЯ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙ- НА КОНТРОЛЯ У.Н.СОЮЗУ

В понеділок, 15-го березня, почалася передконвенційна контроль майна і діволодства Українського Народного Союзу. Контролю переводять в приміщеннях УНСоюзу при 81-83 Гренд Стріт в Джерзі Сіті, Н. Дж., члени Головної Контрольної Комісії: Степан Куропас з Шікаго, Володимир Гуріак з Торонто, Канада, Володимир Коссар з Вінніпегу, Канада, та д-р Амвросій Кібзей з Дітройту. П'ятий член Контрольної Комісії, П. Голова бл. п. Дмитро Капігула, помер, як відомо, 25-го грудня м. р. Терішарі контроль майна і діволодства УНСоюзу попереджує його звичайну 23-го конвенцію, яка відбудеться у Вашингтоні, починаючись 31-го травня ц. р.

НТШ І УВАН ВШАНУВАЛИ РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА СПІЛЬНОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

Нью-Йорк. — Українська Вільна Академія Наук і Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці вшанували роковини Шевченка спільною Шевченківською Конференцією, що відбулася минулої неділі, 14-го березня, ввечері в приміщенні Літературно-Мистецького Клубу. В програмі конференції були доповіді: Д-р М. Шлемкевич — „Основна верста світогляду Шевченка“; проф. П. Одарченко — „Шевченко в совєтській інтерпретації“ та д-р С. Демидчук — „Шевченко в американських енциклопедіях“.

Конференцію відкрив голова УВАН у ЗДА проф. М. Ветухів, а закінчив заступник голови НТПІ в Америці, д-р Осип Андрушків. Залю була вивповнена публікою.

**СУМА У.Н.ФОНДУ В ЦЬОМУ РОЦІ НА
ПОНАД 30,000 ДОЛЯРІВ МЕНША**

Нью-Йорк. — Загальна сума Українського Народного Фонду в 1953-54 р. виносила дием 12-го березня п. р. усього 85,000 доларів, тоді коли дова в тому самому часі минулого року виносила вже 118,000 доларів, отже в цьому році вона 31,000 доларів менша, хоч потреби цього фонду в порівнянні з минулим роком на багато збільшилася — стверджує касир УКК Комітету, п. Йосиф Лисос-Фр, промовляючи миттєво у вівторок, 14-го березня на «всенародному вічі» в справі Народного Фонду, скликаному до Народного Дому місцевим Комітетом Об'єднаних Організацій. Віче відкриває голова цього Комітету, п. Петро Куч-ко, промовляючи на чотирьох мо- гового Комітету, який, підтримуючи справу Народного Фонду УКК, звернув рівночасно увагу на актуальну справу нового Іміграційного закону та переселення і до- помоги українським залищен- ним в Європі. Всі промови підкреслювали великі завдан- ня УКК і потреби Народ- ного Фонду, стверджуючи рів- ночасно занепад того фонду в порівнянні з минулим ро- ком. Ілюстрацією того може послужити, крім зменшення суми самого фонду, ще такий факт, що в минулому році на території Великого Нью-Йорку було 1,350 осіб, які платили Національний Да- ток, а в цьому році їх вже тільки 718. В промовях, як і в дискусії, єдину причину зменшення Народного

передаючи даліший його провід адр. М. Панакові, що своєю вступній промові по-ав низку вияснень про праву УКК та його фінансові потреби... Далішній промови-ав на вічу крім адр. Піз-ака і п. Лисогора, виступа-и: д-р Василь Вишванний, голова створеної Об'єднаним Комітетом спеціальної комісії для справ Народного Фонду; проф. Іван Вовчук, член Політичної Ради УКК, ред. Во-одимир Душник, член Політичної Ради УКК і редактор Українського Біюлетеню", п. Оліан Ревай, директор кан-елляції УКК, та д-р Володи-і Галан, езекутивній ди-ектор Злученого Українсь-ого Америкаанського Допо-

Айнштайн проти „інквізиції” на переслуханнях

Прістон, Н. Дж. — Професор Альберт Айнштайн рекомендував інтелектуалістам відмовлятися від участі в усіх заходах, які порушують конституційні права одних. Це відноситься до „всіх інкавізаційних установ, які цікавляться приватним життям партійників зв'язками громадян“ — казав Айнштайн. Во „хто бере участь в подібних діях — той стає співучасником порушування Конституції“. Професор Айнштайн склав ці заяви у відповідях на запити, з якими до нього звернувся Комітет Громадянських Вольностей з приводу 75-років його народження. Цей комітет влаштував був дискусійний вечір в день народження Айнштайна, але виявив особисто на дискусію не явився, але дав відповіді на поставлені йому запити. Сол Стейн, директор Американського Комітету для культурної волі заявив, що Комітет Громадянських Вольностей нещирий у своїх діях. Бо досі не заявив, чи виступав також в обороні громадянської волі і в країнах поза залізною заслоною. З приводу 75-років з дня народження Айнштайна 15 науковців, що дістали нагороду Нобеля, та багато інших науковців і визначних державних мужів надіслали Айнштайнові свої привітання. Американська преса, відмічуючи 75-річчя Айнштайна, підкреслює його наукову „геніальність“, але рівночасно гздує про його делетантизм у політиці.

**Внаслідок торнадо згинули в Джорджії 7 осіб,
а багато поранених**

Атланта, Джорджія. — Сильний торнадо спричинив смерть 7 осіб, в тому числі 4 дітей, в двох місцевостях штату Джорджія. Всіх поранених около 70 осіб, а матеріальні шкоди становлять понад 23 мільйони доларів. Найсильніші торнадо пронесли в місцевостях Мейкан і Колумбус, де минулого року від торнадо загинули 18 осіб. А матеріальної шкоди спричинено на 30,000,000 доларів. Одночасно з торнадою сильні бурі застали в цілій Джорджії і Алабамі. Після порнада впав зливний дощ, який трима чадями води покрит усю околицю. Найбільш

ЗАКІНЧИЛАСЬ СЕСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

Тридієва сесія Української Національної Ради закінчилась, перебівши частину зміну Тимчасового Закону про реорганізацію Державного Центру УНР, обсядження вакантних становищ новобраними дітьми й затвердженням нового Виконного Органу УНР. Президентом УНР, як уже повідомлено, — став д-р Степан Витвицький. Його заступником, згідно, зі зміною дотеперішнього згаданого Тимчасового Закону — обрано ген. О. Удовиченка. — Головою Української Національної Ради став Осип Войдунік (ОУН), а головою Виконного Органу інж. В. Созонів (УРДП). За одержаною відомістю, до складу Української Національної Ради прийнято теж Союз Земель Соборної України (Селянську Партію) В. Доленка. Водночас за к у а лізувалось питання перенесення центру УНРа до Парижу.

**В ССРСР ВІДБУЛАСЯ НОВА ВИБОРЧА
КОМЕДІЯ**

Москва. — В неділю 14 ц. м. відбулося в Совтах чергова комедія „виборів“, в яких „вибрано“ 1,331 делегата до Верховного Совету найвищої „законодатної“ установи СС-СР. Як відомо, в СССР „найдемократичніша конституція“ допускає голосування тільки на одну листу, що складається виключно з комуністів та „безпартійних“, а всіх кандидатів признаєчас Політбюро партії. У 1950 р. на 11,090,000 „голосували“ 110,785,000 — себто 99,73 відсотка виборців. Для зазначення „об'єктивності“ нарахowano тоді 305,000 негативних карток. Цим разом закондони кореспондентів сподіваються ще вищого відсотка „голосуючих“ в офіційних советських повідомленнях. По виборчих домішках грали на патефонах легку музику, а самі домішки були прикрашені транспарантами та квітами. В 27-ій окрузі Москви, де чільним кандидатом був Маленков, вже до поудли нарахowano 90 відс. у управлених до голосування. — Після голосування, люди малесь задоволені завершенню будов підписки в Москві, що називається „Велике Коло“ (Вольной Круг). Вся підписка має довжину 22 і пів милі і саме на день „виборів“ призначено відкрити останнього відтинка довжиною 2 милі. Советські часописи, з нагоди „виборів“ до Верховного Совету, повні похвал на честь „найдемократичнішої“ советської виборчої системи, яку протиставляється американській виборчій системі. В Америці, мовляв, під час виборів панує атмосфера залякування, терору й дискримінації, а всі кандидати до парламенту з кандидатства американських мільйонерів. Чужинецькі кореспонденти у Москві мали вільний доступ до виборчих домівок. Обмеження советського цензурую, у своїх повідомленнях вони подають виключно загальні факти. Напередодні виборів, в суботу 13-го березня Маленков виголосив „передвиборчу“ промову за пересторогою, що нова війна, в якій будуть вжиті різні роди атомової зброї, закінчиться „знищенням“ людської цивілізації. Закондони дипломатичні кола в Москві звернули увагу, що це вперше найвищий советський представник говорить не про якусь частину світу чи про капіталістичну систему, а про цілий світ, людство і його цивілізацію. Маленков заперечив, наче в СС-СР був закликальний у проголосуванні „холодної війни“ бо, мовляв, холодна війна му мати довести до третьої світової війни, яка призведе б до зруйнування цивілізації світу. Маленков підтримав Молотова, запевняючи так само, як два дні тому той останній, що Женевська конференція з видимим знаком успіху Берлінської конференції і що Совети бажають собі дальших розмов над вирішенням проблеми безпеки для Європи.

**„ПАРИЗЬКИЙ БЛЮК ПОНЕВОЛЕНИХ
НАРОДІВ” ДЕМОНСТРУВАВ У НЬО
ЙОРКУ ПРОТИ ССРСР**

Нью-Йорк. — «Всі народи Середньої і Східної Європи повинні мати своїх репрезентативів у центральних міжнародних організаціях, особливо в Об'єднаних Націях. Тим часом ні один із цих народів не має тат свого репрезентанта. Що більше, вони репрезентовані тат своїми ворогами. Во кого представляє пан Вишинський? Шонайбільше самого себе і пануючу російську комуністичну кліку» — казав конгресмен Керстен, який своєю промовою, що була актом обвинувачення проти російських комуністів, закінчив протисовєтську демонстрацію, яка відбулась в неділю 14 березня в репрезентаційній залі Нью-Йорку, Тавн Голі. П укладжено в нагоди перших роковин заснування 8 укрємлєних Совєтських країн: України, Білоруси, Грузії, Азербейджану, Вірменії, Ідель-Уралу, Північного Кавказу і Туркестану. Головні організатори недіЛЬНОї ньюйорської маніфєстації єдності загаданих країн були німєнські імїгранти. На ес-

траді засіли репрезентанти названих еміграцій, по одному від кожної національності, між ними ж д-р Костя Панківський, який дюрчий заступник представника Виконного Органу УНРА в ЗДА. Кожна з названих 8 національних груп виступила з одною коротко-балеотною точкою, що були переплітані відчитуваними телеграм і листів з привітаннями й короткими політичними заявами. Єдину більшу промову від цілого Паризького Бюльоу вилголось репрезентант вірмен Навасардджан. Українці започаткували ту маніфєстацію, що свій суто-політичний характер сполучала з мистецтвним показом. Мішаний хор Православної церкви св. Володимира під орудою проф. Заїтєвичєва відєспівав дві піснї «Прометей» Стєпенка і «Вставай Народе» Гітатєгоро, пані Ганна Шєрєй (спєрано) мала точку сольє-співу, описєля виступили танцюристки з студії В. Авраменка. Велика залє була в більшості вилповєна різнонаціональною публікою.

Одна американська дивізія вертається з Кореї до ЗДА

Інчон, Корея. — 45-та американська дивізія перебуває в дорозі з Кореї до ЗДА, де 22 квітня відбуде парадний марш по Бродвею в Нью Йорку. Це перша повна американська дивізія, що залишає корейський бойовий фронт, на якому перебувала майже чотири роки. До Америки вертаються 1,071 воїк і 55 старшин. Вони перебуватимуть в дорозі 33 дні. Окремі полки й сотні дивізії дістануть офіційно назви тих відділків корейського фронту як фронтоних операцій, в яких приймала активну участь. При виїзді дивізії з Кореї, командувачем 8-ої американської армії ген. Тейлор високо оцінив її корисність і заслуги.

В КАРАКАСІ ПРИЙНЯТО ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ РЕЗОЛЮЦІЮ ДОЛЛЕСА

Каракас, Венесуела. — На Десятій Між американській Конференції більшістю 17 до 1 голоса прийнято запропоновану державним секретарем Джаном Фостером Доллесом резолюцію, яка остерігає СС-СР проти втручання в справи Західної Півкулі. Проти цієї резолюції голосував тільки представник Гватемали, а представники Мексико і Аргентини стрималися від голосування. Вислід голосування вважають за великий успіх Доллеса, який кілька разів промовляв, щоб не допустити до внесення у свою резолюцію поправок, що їх пропонували головно представники Мексико й Аргентини. Ця резолюція звучить так: „Контроль політичних установ в будь-якій американській державі міжнародним комунізмом, який прагне поширити цю політичну систему на цей континент, — створити небезпеку для суверенності і політичної незалежності американських держав, загрожувати мирові на Америкавській Півкулі і спричинить негайні наради та відповідну акцію, згідно з існуючим договором". Уривав і Мексико домагається, щоб в резолюції, що раз було заганоно про боротьбу проти індискримінації та про змагання до поліпшення соціальних і господарських відносин. Доллес зазначив, що ЗДА ради підписали під цими резолюціями, але зроблять це в окремих деклараціях. Негайно після ухвалення резолюції Доллес відлетів до ЗДА, де почали підготуватися до Женевської конференції, де західні держави мають переговорювати з Совєтами та комуністичним Китаєм у справі миру в Кореї. Доллес має також продовжувати переговори з совєтським амбасадором у справі контролю атомової енергії.

Комуністичні партизани почали нову офензиву в Індокитаї

Сайгон. — Понад 10,000 добре зорганізованих комуністичних партизанів почали з трьох напрямків наступ на найсильніший опірний пункт французів в північному Лаосі, фортецю Дієнбієфу. У січні цього року комуністи вели були проти Лаосу наступ силами 30,000 війська, але той наступ не вдавсь. Тепер назване місто-фортеця було спершу збомбардоване сильним гарматним вогнем, і артилерії, що нею вперше послуговуються комуністи, доставши її від комуністичного Китаю. У французьких повідомленнях сказано, що облога міста „панує над ситуацією“, але водночас натякається, що комуністи мабуть будуть старатися за всяку ціну здобути перемогу, щоб мати політичні аргументи на конференції в Женеві, що розпочнеться 26 квітня д. р.

Італія під враженням поліційного скандалу

Рим. — Італійські часописи передбачають димісію Італійського міністра закордонних справ Піччіоні, що його сян-бус замішаний в скандальну аферу з тайними клубами, де продавалися і заживалися наркотики. Ця справа виявилася у зв'язку з трагічною смертю 23-літнього Вільямі Монтезі, що її труп знайдено в озері недалеко Риму. Часописи підкреслюють, що коли уряд Шельби дійсно, як запевняв бус, внесе до парламенту на ратифікацію західний пакт Оборонної Спільноти, то повинен боронити його такий міністер закордонних справ, який користувався б високим авторитетом. Звертають ува-

Нова велика летунська катастрофа на Далекому Сході

Сінгапур. — Бритійський пасажирський літак, що обслуговував лінію Австралія—Лондон, розбився при приземлюванні на летовищі в Сінгапурі, при чому загинули 33 особи, між ними 3 члени ділячі американського промислового світу. Виртувалося 8 членів залоги, але й в них всі поранені чи попечені. Рятуютьку акцію надзвичайно утруднювала пожежа і можливість вибухів. Один із членів залоги, що врятувався, заявив, що він мав враження, що деякі пасажирів сповільнили катастрофи і тоді відкрилися двері літака. З Лондону відлетіла на місце катастрофи слідча комісія.

B CBIT

● Нікіта Хрущов під час свого перебування у Варшаві на конгресі польської комуністичної партії виступив з промовою, в якій заявив, що «американські імперіялісти хочуть озброїти німців для своїх темних цілей». Хрущов є підкреслював «успішні польських комуністів і значення „прилизи” між ССР і Польщею для „світлого миру».

■ Жиральд Гріффітс, 43-літній капітан британської армії в Кенії, в Африці, рішенням британського військового суду дістав 5 років в'язниці за змушування над полоненими членами організації «Мав-Мав». Гріффітс зв'язував полонених дротом, що його перетягав кризь проковані вуха полонених.

● Один римський ювелір купив на ліценції в Каїро золото, вилочене самовитцями табакерки, що знаходилися в колекції колишнього єгипетського короля. Завдяки цьому він отримав за \$20,200.

● Щоденно з'являлася табакерка була зроблена на замовлення Фрідріха Великого, але невідомо, чи він сам її вживав, чи комуся подарував.

● У Марокко засуджено 10 арабів на смерть за докорування

СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
Na рік	\$10.00	One year	\$10.00
Na 6 місяців	5.25	Six months	5.25
Na 3 місяці	2.75	Three months	2.75

В Джерсі Ситі і закордоном:
Na рік \$12.00
Na 6 місяців 6.50
Na 3 місяці 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРШІ МІЖ РІВНИМИ

Президент Айсенгавер заявив на останній пресовій конференції проти "особистого винищення", додаючи, що він має на думку, загальною причиною, що він думає про сенатора Маккарті. Як би не було, проблема, що її він порушив, ширша й глибша від школи, яку завад Маккарті Республіканській партії своєю поведінкою. Бо навіть і ця "шкода" є ще проблематична, коли прислухатися до голосу читачів, що їх, наприклад, видрукував "Нью Йорк Таймс" з 12 березня п. р. Але не про те мова, чи Маккарті — "герой", чи "кандидат на Гітлера і Муссоліні", як про нього пишуть його противники. Тому, що президент не поводить в тій справі як диктатор, частина преси, тут і в Європі, починає відмовляти йому тих прикмет великого політичного провідника і державного мужа, про які так голосно говорили під час виборчої агітації. Мовляв, тепер виявляється, що президент Айсенгавер тих великих кваліфікацій не має... Що більше, починають відмовляти кваліфікації і найближчим дорадникам президента, хоч, як об'єктивно приглянувшись тим особам, то можна тільки ствердити, що вони з повсякденною виконують свої важкі обов'язки. Коли ж не можуть здійснювати того, про що була мова під час виборчої агітації, то просто то, що вони неможливі до здійснення. Тут і корінь лиха. Бо ж, "особисте винищення" є теж і з боку партії, яка ніби має розв'язку на всі проблеми і має провідників з надзвичайними чеснотами, великою інтелекцією, динамізмом і самопошану в службі нації, хоч вони цього всього по праву не мають.

Буває, що й сама людина, вибівши у суспільстві на визначне місце, змагає до найнижчого проводу саморекламою, при допомозі оплачуваних нею пресових агентів, або просто самої преси, яка шукає сенсаций, а через те й осіб з ніби "геніальними" думками і "геройськими прикметами", що подобують на мітичних героїв і великих філософів, кожна зала яких — "вічна мудрість" і "останнє слово" в тій чи іншій складній справі.

Дуже можливо, пише професор Гарвардського університету Дікан Кеннет Галбрейт, що ми вимислюємо героїв, бо без них не можемо обійтися. Хоч, каже він далі, це мабуть тому, що сьогодні стоїмо перед багатьма важливими проблемами, на які — як здається — нема розв'язки, а це відноситься, як до нашого внутрішнього життя, так і до того, що діється на міжнародному полі. Преса і радіо, пише проф. Галбрейт, це добре відчувати і знати, на що чекає загаль. Тому і допомагають в шуканні "суперменів", орудуючи тим матеріалом, який є під руками, а це — катастрофа для нації, як теж і тих осіб, "геніальність" та "геройство" яких роздувається. Прикладом цього останнього, пише Галбрейт, може бути Генрі А. Воллес, бувший віце-президент США, який був найкращим в історії Америки секретарем хліборобства, а зійшов пізніше, коли "прогресивні" почали розмовляти його як "філософа", "надію людства" і "світового політика". Таких прикладів подає проф. Галбрейт більше, спинаючись відомостями на тих особах, що с тепер при державній кінці і що також падають жертвою "особистого винищення". Коли йде, наприклад, про секретаря оборони Чарльза Е. Вільсона, то він швидко себе "зразком практичної мудрості" у своєму бізнесі, але ж його представляла партія як людину, яка цілком певно дасть собі раду і "на найбільшій бізнесом у світі", хоч він не мав досі ніякої практики в політиці та розв'язуванні міжнародних проблем. Таку "шкоду", пише Галбрейт, завдав і іншим членам кабінету Айсенгавера, а також і самому президентові, бо в виборчій пропаганді представляли його як "філософа", "державного мужа" і "джерело мудрості", який зумів говорити з Сталіном, знизити державні борги та ціни на фермерські продукти, дасть собі раду з робітничим законом Тейт-Гартлі та цілком певно об'єднає дозволу свої особі все американський нарід.

Вихід з цього, пише проф. Галбрейт, є хіба такий, що "демократії провідники є тільки першими між рівними". З "винищення" нема ніякої користі ні для суспільності, ні навіть для особи з видуманими чеснотами й талантами.

УКРАЇНА І СВІТ У ШЕВЧЕНКОВЕ СТОЛІТТЯ
(Репортаж з газетних вирізок 1913 - 1914 рр.)

Проквіт пам'ятника над Дніпром
Катеринослав, 29 серпня 1913. — У колонії Олександрівського повіту на Катеринославщині, біля річки Нібур, що поставив уже пам'ятник запорожцям, задумав поставити пам'ятника на Т. Г. Шевченка. Проект цього пам'ятника до речі зробити молодому скульпторові, учневі мюнхенської академії Класину. Він почав уже свою роботу, виконавши на весь зріст постої за бандурою в руках, геть Т. Г. Шевченка і ще декілька постатей, які мали б виходити до групи пам'ятника. Цікаво, що Класин робив з відомого українського поета І. Кучерика, якого запроваджував задля цього з Харківщини. На березі Дніпра поставлять з дніпрового граніту скелю, в якій по середині буде зроблений барельєф Т. Шевченка, над ним зверху буде сидіти казбар, а коло Т. Шевченка будуть виступати герої його творів: гетьмани, запорожці й інші. Від пам'ятника до самого Дніпра будуть зроблені сходні з граніту, по боках сходів буде огорожа в українському стилі, а вздовж огорожі будуть посаджені високі тополя.

Шевченківський комітет з Коршнем і Петлюрою в Москві
Москва, 3 грудня 1913. — Заснувався і розпочав свою діяльність комітет для перенесення в Москві урочистих свят з нагоди 100-х роковин з дня народження Тараса Шевченка. До комітету ввійшли: академік Корш

СПРАВА ВИЗВОЛЕННЯ

Урядове заперечування безробіття, або виправдання його хвилями перемином в підприємств в зв'язку з "переходом до мирного стану", викликало потребу перевірки дійсного стану з боку робітничих кіл. Тому, що місто Нью Йорк і округ Дітроїт найважливіші середовища зорганізованої праці, треба прислухатися до голосів робітничих організацій з цих околиць.

Попередній суботи зібрався на наради в Нью Йорку 250 представників тридцяти двох міжнародних юній Конгресу Індустріальних Організацій, що заступають думку кругло 500,000 робітників нью-йоркської округи, для обговорення дотеперішнього напрямку в безробітті і для визначення способів його припинення. В нарадах брав участь також посадинок міста, Роберт Ф. Вагнер.

Засадничо стверджено, що американська економіка перебуває в задовільному стані і не має причини побоюватися господарської кризи. Однак представники організованого робітництва вважали, що теперішнє обіжнення заробітків може дати підставу для протилежних висновків. Як приклади зростаючого безробіття, учасники наради ствердили, що теперішнє число безробітних у Нью Йорку охоплює 191,000 осіб, а в цілій країні — за останніми відомостями — 3,200,000 і що впродовж трьох останніх місяців кількість осіб, що дістають виплати з фонду суспільного забезпечення, зростає з 250,000 до 262,000 в самому Нью Йорку.

Найбільший зріст безробіття помітний в ткацькому промислі, де замкнено дві фабрики, в яких працювало понад 50,000 осіб. Стан безробіття в цій ділянці тепер такий, якого не було від 1932 року.

Серед прибережних робітників, як стверджує Крайова Морська Юнія, минулого літа було затриманих 40,000 її членів, а тепер тільки 15,000. У підприємствах, що виробляють хатню й бюроу обстановку, кількість робітників зменшилася внаслідок того, що ці підприємства перенеслися в Нью Йорку в такі околиці, де робітників дешевше.

Тієї самої суботи відбулася в Нью Йорку зібрання виконуючого уряду Міжнародної Юнії Електричних, Радіових та Машинових Робітників, що налічує в США й Канаді 400,000 членів. На цьому зібранні стверджено, що застаті у праці вже почався і що загальна кількість безробітних у США дійде до 4,000,000 осіб, якщо взяти за підставу до обчислення кількість безробітних у цілій країні, проголошену федеральним урядом в місяці лютому.

Водночас із нарадами в Нью Йорку відбулися в Дітроїті наради Мішнґенської Комісії для Безробітних, яка ствердила, що 15 лютого ц. р. кількість безробітних в цій околиці досягла цифри 140,000 і становить 9.3 відсотка загальної кількості робітничої сили. Це становить зріст на 33,000 осіб від 15 січня в окрузі Дітроїт і дає загальне число безробітних 214,000, або 7.7 відсотка у цілому стейті Мішнґен.

З наведених цифр робиться висновок, що не буде причини побоюватися кризи, якщо відповідні урядові чиновники послухають ради робітничих представників, які закликають, що теперішня система суспільного забезпечення спричинилася до злагіднення небезпеки і що цю систему треба вдосконалити, щоб вона надала б справжню безпеку проти наслідків безробіття.

Як саме цю систему вдосконалити, в цій справі нема одностайності, але всі промови погоджувалися на тому, що треба підвищити виплати на час безробіття і продовжити час виплат. Так, наприклад, нью-йоркські наради вимагають підвищити виплати на випадок безробіття на 65 відсотків і продовжити виплату до 39 тижнів, з додатками для осіб, що перебувають на внутрішній голові родини.

Крім того, як у Нью Йорку, так і в Дітроїті, винесено постанови підняти мінімальну платню робітників до \$1.25 на годину, мотивуючи це тим, що піднесення робітничої платні спричиняється до збільшення грошового обігу, а це в свою чергу сприяє зростанню цін на належній висоті.

Однак представники робітничих організацій розуміють,

що підставою заробітків, а значить і добробуту, є продукція. Над цією справою заставили учасники наради в Нью Йорку, твердячи, що федеральна адміністрація не планує заходів, які це було б попередньою адміністрації, а лише "плыве з водою", тобто прикладається, як підписи самі наладжують продукцію, без уваги на добробут робітників. Дітроїтська комісія це пригадала, що вона працює над встановленням безробітних на різних роботах і впродовж перших двох місяців теперішнього року виставила працю для 24,000 робітників. Крім того Мішнґенська Комісія для Безробітних одверто вимагає від федерального уряду федеральних замовлень для дітроїтських фабрик, бо уряд досі не звертає на це належної уваги, класифікуючи дітроїтську округу як самовистачальну і ставлячи її аж на четвертому місці у своїх планах щодо замовлень.

Оці наради представляють творчі змагання організованого робітництва. Не треба, однак, забувати, про голоси розпачу, або голоси з ворожим наставленням до всієї американської системи, які часом заглушують громадянську здорову критику недовгань в продукції або в розподілі заробітків.

В ТІНІ СМЕРТЕЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ

Ще минулого року вийшов з друку грубий том секретних розмов Гітлера. Розмови ці провадив він протягом багатьох вечорів в пр. 1941-1944 в колі найближчих спірників і приятелів. Записував їх майже всі без винятку Борман, шеф нацистської партії, що зник без сліду при розвалі Німеччини. Розмови ці повністю автентичні. В них якнайкраще відбилися власні думки й погляди Гітлера на прерізні справи. Серед найвідданіших прибічників, Гітлер говорив так, як він насправді поодинокі проблеми розумів і як прагнув перевести в життя свої плани. В тих розмовах Гітлер часто навіртал до України. Не треба окремо підкреслювати, що його погляди й плани були законом для його підвладних, які густою сіткою вкрили були Україну. А втім, вони всі не інше дивилися на ці справи, як сам Гітлер.

Жах німецької окупації під час другої світової війни далеко вже за українським народом. Всі тодішні "сильні світу цього", що бундували парадували по вулицях Києва, Харкова, Львова, чи Чернівців, що сотні й тисячі населення України снали на смерть, давно вже зникли з лиця землі, і тільки пам'ять їх болічним соромом вкриває їхній нарід. Український же нарід перетривав чергове лихоліття, загрозив завади йому рани; йде вперед у своєму історичному розвитку, не зважаючи на всі перешкоди та утиски з боку червоних окупантів.

*) Hitler's Secret conversations 1941-1944. (Farras, Stamps and Young, New York 1953).

Гітлер, без сумніву, знав ціну Україні! Ось як він висловився про неї: "Подумайте тільки, що буде, коли ми зорганізуємо речі як слід... Україна продуктує тринадцять чотирнадцять мільйонів тонн зерна річно!" (стор. 506). І тому з цієї України він хотів зробити перлу німецьких колоній. Гітлер сказав: "Щоб використати власність України — цю нову індіюську імперію — я потребую тільки миру на Заході". (стор. 76). Він нехтував господаря цієї землі, український народ, а зокрема українського селянина, про якого згрізливо зауважував: "український селянин не має ніякого почуття обов'язку" (стор. 25), а не мало значити, що він духовно й соціально стоїть на зовсім низькому ступені розвитку. Тому Гітлер глумливо планував: "Ми будемо поставити українців хустинки, скляні намиста і все те, що люблять колоніальні народи" (стор. 29). "Українські міста, український промисел має бути зведений нізачем. Нам треба будувати всюди вітракові млини для задоволення місцевих потреб — а для великих центрів експортувати тільки пшеницю" (стор. 58). Як відомо, на цьому планували Гітлером блага не кінчилися. "Ми будемо казав Гітлер — притягати в Україну данців, голляндців, норвежців і шведів" (стор. 29), щоб ослабляти їх у їхніх країнах, і самі будемо заросці подаровані на їх місці. Та найважливіше, "заберемо південну частину України, оселимо в неї німців, і зробимо її виключно німецькою колонією. Ніякої шкоди не буде, коли проженемо населення, яке там є тепер" (стор. 13). І ще раз подібно: "В нас є тільки одне

БУНТАРСТВО ЧИ СЛУХНЯНІСТЬ?

Україні є дуже гострим критиками всяких чужинських голосів про совєтські відносини. Ми дуже покляно й дуже безцеремонно закидаємо американцям, англійцям та іншим незнанням совєтської атмосфери та правдивої, неспальшованої совєтської дійсності, і оперуємо такими окресленнями, як найвісність, поверховність, чи просто неграмотність. Але водночас раз-раз на сторінках української преси трапляється таке на світлення окремих подій і явищ в Совєтському Союзі і його сателітних державах, яке рішуче вводить баламутство: дезорієнтує своїх і чужих та заслугує на ті самі епітети, що ми ними обдаровуємо чужомовну пресу. Конкретно: Українська преса й політична література, вся українська політика, змагають й змагаються до того, щоб правильно розмежувати в опіній світу те, що в Совєтах правдиво, від того, що є тільки штучною атракцією, кулісною, висівкою. Ми боремося за правильне розуміння совєтської дійсності і совєтської термінології, починаючи від понять СССР і "совєтського народу" та "совєтської культури", за правильне розуміння, що таке "совєтська демократія" і безліч інших назв та окреслень, приданих для забаламутення публічної опінії у широкому світі та для витворення про Совєти зовсім фальшивого й невирного уявлення. І дійсно, ніхто так, як українці, не пізнає, що це таке совєтська брехлива пропаганда, яка це могутня зброя в руках совєтського державного апарату і як вона у практиці виглядає: як виглядає сам технічний апарат совєтської пропаганди, як ця пропаганда робиться.

Нелогічним відхідом від правильного пізнання і розуміння, що таке совєтська пропаганда, є поважний підхід до різних оцінок, які лунають з різних секторів і громад. А коли б хто хотів оформити їх в якусь цілість, я завжди йому скажу: я хотів би, щоб кожна маленька округа мала свого власного Папу" (стор. 545). Або ще простіше: "Ми мусимо не допустити їх повернутися до християнства" (стор. 29).

По прочитанні всього цього не дивно, що Гітлер збирався позбавити Україну будь-яких форм державної організації (стор. 343). Бо, як він казав, "підтримувати Балтійські держави так само не в нашому інтересі, як підтримувати самостійну Україну" (стор. 29). І побіч цього: "Я не маю ніякого застереження проти того, щоб Київ був зметений з лиця землі..." (стор. 58). Бо нащо ж українцям Київ, коли, на його думку, "для них слово "свобода" значить мисляти у святочні дні" (стор. 57).

Мабуть вистачить наведеного тут, щоб з'ясувати грозу пологення в Україні на випадок німецької перемоги. Не стало Гітлера, не стало великої Німеччини, не стало німецької загрози. Але про ці речі ми мусимо знати і пам'ятати.

на опорядження мотили Шевченка в Канівський повіт... Коли з цією справою покинуло, ця сама група міських гласних (пп. Шитковський, Ігнатюк, Шефтель, Дубинський, Лаврентів, Страдомський, Козичев та інші) подали нову заяву міському голові про необхідність ширшої організації Шевченка в новому міському муніципальних закладів. Одночасно міському голові подана була заява від людної міста Києва, підписана 1.183 особами, такого самого змісту, як і заява групи гласних. У заяві людної місто Києва, де мають будувати пам'ятники творцям "Кобзаря", не може лишитися бездіяльним і будувати до цього дня... Перший почин у справі ювілейної роботи група міських гласних, що подали міському голові заяву про необхідність призначення якихсьбудь коштів

почину та ближчої участі в святкуванні недалеких роковин за прикладом полтавських думи, що недавно помілила урочистого батька нового українського письменства — Котляревського. І не може бути сумніву в тім, що київська міська самоуправа, визнаючи та шануючи творчість Т. Г. Шевченка й розумовидальність перед близьким знаменним днем, візьме на себе почин і стане на чолі організації достойного вшанування поета.

Останню заяву в думі зовсім не обмірковувано, бо російські архаїчні закони забороняють органам місцевого самоврядування обмірковувати заяви й прохання, подані безпосередньо людині. Проте ця заява безперечно справила своє враження і мала неабиякий вплив на постанову думи в цій справі. Шкода, що аналогічної заяви групи гласних, то її обмірковувано на останньому засіданні київської думи (23 грудня), коли думою більшістю голосів проти єдиного голосу чорносотенця Добриніна постановили зорганізувати Шевченкове ювілейне свято. М. Г.

